

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

לעילוי נשמת

ר' עוזיהו אליהו בן ר' שלום קמיסר ז"ל

נלב"ע ח כסלו

לתרומות והנצחות:

הורביץ. בנק פאגי (52). סניף 183. חשבון 654248

[לתרומה בפיפל](#)

סיכום דיני פדיון מנחות ונסכים

טמאים	טהורים	
	לדעת שמואל – יש להם פדיון.	
יש להם פדיון	לדעת רב כהנא – אין להם פדיון. [וכן דעת רבי אלעזר חוץ ממנחת חוטא שיש לה פדיון].	קדשו קדושת דמים בלבד
	אין להם פדיון	קדשו קדושת הגוף בכלי שרת

פדיון עופות

במשנתנו מבואר, שעופות שהוקדשו לקרבן אין להם פדיון, והטעם לכך, כי העופות קדושים קדושת הגוף משעת הקדשן, שאינם זקוקים לכלי שרת להיות קדושים קדושת הגוף, וכבר נתבאר, שכל שהוא קדוש קדושת הגוף, אין לו פדיון, אף אם נטמא.

פדיון עצים לבונה וכלי שרת

במשנתנו מבואר, שכל אלו אין להם פדיון, אף על פי שלא קדשו קדושת הגוף בכלי שרת, ולא רק כשהם טהורים אלא אף כשהם טמאים.

< לדעת רב כהנא, האומר, שדברים שיש בהם קדושת דמים אינם נפדים אלא אם כן נטמאו – ניתן להעמיד דין זה בנקל, כי כל הדברים הללו, אף כשנטמאו דינם כטהורים, [שעצים ולבונה אינם מאכלים, ואינם ראויים לקבל טומאה אלא משום הכתוב המרבה אותם לטומאה מחמת חיבת הקודש, וזה אינו אלא אחר שהוכשרו למזבח, הלבונה בכלי שרת, והעצים על ידי שיוף. וכלי שרת אינו נידון כטמא כי ניתן להטבילו ולטהרו], ומאחר שאף כשנטמאו דינם כטהורים, לכן אין להם פדיון כלל.

< אבל לדעת שמואל, האומר, שדברים שיש בהם קדושת דמים נפדים אף כשהם טהורים – מעיקר הדין, כל הדברים הללו בני פדיון הם, אפילו לא נטמאו כלל. והסיבה שלמעשה אינם נפדים, היא תקנת חכמים, שכל הדברים הללו אינם שכיחים, ואם היו נפדים, לא היו מוצאים אחרים תחתיהם. [לבונה וכלי שרת אין רגילים להביא, ואף עצים שרגילים להביא, אין שכיח שיהיו ראויים, כי כל עץ שנמצא בו תולעת פסול למזבח].

פדיון בהמה העומדת לקרבן

נאמר, "וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יִקְרְבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַה' וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן. וְהֶעֱרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בִּין טוֹב וּבִין רָע כְּעֶרְכָּף הַכֹּהֵן כִּן יִהְיֶה. וְאִם גָּאֵל יִגְאֲלָנָה וַיִּסֹּף חֲמִשָּׁתוֹ עַל עֶרְכָּף", ללמד שיש בהמה הקרויה טמאה, שאינה ראויה להקרבה, ודינה לפדיון.

ואין הכוונה לבהמה ממין הבהמות הטמאות כסוס גמל או חמור, שכן דין בהמות אלו מבואר בכתוב אחר, "וְאִם בְּבִהֶמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָה בְּעֶרְכָּף וַיִּסֹּף חֲמִשָּׁתוֹ עָלָיו וְאִם לֹא יִגְאֵל וְנִמְכַר בְּעֶרְכָּף", המלמד, שהמקדיש בהמה טמאה אינה קדושה קדושת הגוף אלא קדושת דמים, ונפדית.

ואם כן, הכתוב הראשון אינו מדבר בבהמה טמאה ממש, אלא בבהמה שהיתה ראויה לקרבן, ונפל בה מום, ומחמת המום הכתוב קורא אותה טמאה, כי המום פוסל אותה להקרבה כבהמה טמאה, ולימד הכתוב, שבהמה שהיתה ראויה לקרבן, ונפל בה מום, נפדית, אף על פי שכבר היתה קדושה קדושת הגוף להיקרב למזבח.

ודוקא כשנפל בה מום קבוע, שלעולם לא תהיה ראויה עוד לקרבן, שנאמר "אֲשֶׁר לֹא יִקְרְבוּ מִמֶּנָּה", אבל נפל בה מום עובר, אינה נפדית, אלא

פדיון בהמה שהקדישו לבדק הבית

מבואר בברייתא, שכל בהמה שאין בה מום, אף אם הקדישו בפירוש לבדק הבית ולא לקרבן, אינה נפדית לצאת לחולין אלא מוכרים אותה לצורך הקרבה וקרבה למזבח.

< **לדעת רב כהנא, האומר, שדברים שיש בהם קדושת דמים אינם נפדים אלא אם כן נטמאו – ניתן להעמיד דין זה בנקל, כי מאחר שהבהמה הזו ראויה להקרבה, אף על פי שאין בה אלא קדושת דמים, אין להוציאה לחולין, ולכן תימכר לצורכי קרבן.**

< **אבל לדעת שמואל, האומר, שדברים שיש בהם קדושת דמים נפדים אף כשהם טהורים – מעיקר הדין, בהמה זו שאין בה אלא קדושת דמים, בת פדיון היא. והסיבה שלמעשה אינה נפדית, היא תקנת חכמים, כי אין שכיח שתימצא בהמה בלא שום מום, ולכן כל שנמצאת בהמה תמימה ביד הקדש, אין להוציאה לחולין.**

טומאת אוכלים באיסורי הנאה

לדעת תנא קמא בברייתא – כל דבר שמחמת עצמו ראוי לאכילה, הרי זה מטמא טומאת אוכלים, [כשנוגע בטומאה], אף על פי שלמעשה אסור לאוכלו משום שהוא אסור בהנאה, ובכלל זה: (א) פירות ערלה. (ב) כלאי הכרם. (ג) שור הנסקל [ששחטוהו אחר שנגמר דינו למיתה, שאז הוא נאסר בהנאה]. (ד) עגלה ערופה [ששחטוה לאחר ירידתה לנחל לצורך עריפתה, שאז היא נאסרת בהנאה]. (ה) צפורי מצורע [ששחטום]. (ו) פטר חמור [ששחטוהו לאכילת הגוי]. (ז) בשר בחלב. [שכל אלו אסורים בהנאה, ואף על פי כן מטמאים טומאת אוכלים].

ולדעת רבי שמעון – מאחר שנאמר לעניין טומאת אוכלים, "מִכֵּל הָאֵכֵל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מִיָּם יִטְמָא וְכֹל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכֹל כְּלֵי יִטְמָא", למדנו, שאין אוכל מקבל טומאה, אלא אם כן הוא אוכל "אֲשֶׁר יֵאָכֵל", כלומר שניתן להאכילו, ואינו אסור בהנאה. ולכן רוב הדברים הנ"ל, שכבר משעה שנעשו ראויים לאכילה, נאסרו בהנאה, ומעולם לא היה בהם היתר אכילה, אין מקבלים טומאת אוכלים, ורק בשר בחלב יוצא מן הכלל, כי מתחילה קודם שנתבשלו יחד היו הבשר והחלב מותרים באכילה לישראל, ובאותה שעה כבר הוכשרו לקבל טומאת אוכלים, ולכן גם אחר שנאסרו בהנאה, לא יצאו מתורת טומאת אוכלים. וטעם זה נצרך לדברי האומרים שבשר בחלב אסור בהנאה. אולם לדעת רבי שמעון עצמו, בשר בחלב מותר בהנאה, ואינו אסור אלא באכילה, ואם כן, משום כך בלבד הוא בכלל האוכלים המקבלים טומאת אוכלים, שכן לא יצאו מכלל טומאת אוכלים אלא דברים האסורים אף בהנאה.

טומאת אוכלים בפרה אדומה

לדעת חכמים – דין פשוט הוא, שפרה אדומה שנשחטה, מקבלת טומאת אוכלים, כי אף על פי שאסור לאוכלה, מכל מקום מאחר שמחמת עצמה היא ראויה לאכילה, דינה כאוכל המקבל טומאת אוכלים.

ולדעת רבי שמעון – אף על פי שלדעתו אוכל האסור בהנאה אינו מקבל טומאה, פרה אדומה יוצאת מהכלל הזה, כי היא ראויה להיפדות בכל שעה, [שכן אם נמצאת נאה ממנה, אפילו כבר נשחטה הראשונה, פודים את הראשונה, ומביאים את הנאה ממנה תחתיה], ומאחר שהפרה הזו עומדת לפדיון, היא נחשבת כפדויה, המותרת באכילה, ולכן היא מקבלת טומאת אוכלים. [אבל אין לומר, שכמו כן, מאחר שהפרה עומדת לשריפה, תחשב כאילו כבר נשרפה, [לדעת האומרים כל העומד להיזרק כזרוק דמי], ואם כן, אינה אלא עפר, ולא תטמא, כי אף על פי שהיא כעפר, היא מטמאת, משום חיבת הקודש, כעצים ולבונה שמטמאים משום חיבת הקודש. [כן מבואר בגמרא בדף ק"ב]].

טומאת אוכלים בקדשים פסולים

< **לדעת חכמים.**

דין פשוט הוא, שבשר זבחים או סולת מנחות, מקבלים טומאת אוכלים, אף אם נפסלו קודם שהותרו לכהנים, ולא היה להם היתר אכילה מעולם, כי מכל מקום, מחמת עצמם, הבשר והסולת ראויים לאכילה, ולכן דינם כאוכל, המקבל טומאת אוכלים.

< **ולדעת רבי שמעון.**

קדשים שנפסלו אחר שכבר הותרו לאכילה, כגון בשר זבחים שקרבו בהכשר, ואחר שהותרו עבר עליהם הלילה ונעשו נותר, וכן שיירי מנחות שקרבו בהיתר, ואחר שעבר עליהם הלילה, נעשו נותר, מאחר שהיתה להם שעה שהיו מותרים באכילה, דין פשוט הוא שמקבלים טומאת אוכלים, אף אחר שנאסרו.

והוא הדין לעניין מנחות שראויות לאכילה קודם הקדשם, [שלא כזבחים שאסורים באכילה מחיים], אם נקצרו המנחות קודם הקדשן, מאחר שהיו ראויות לקבל טומאת אוכלים קודם הקדשם, מעתה, אף אם נפסלו קודם שקרבו בהכשר, ולא הותר לאוכלם כקדשים, דין פשוט הוא שמקבלים טומאת אוכלים מחמת שהיו ראויים לכך קודם הקדשם.

אבל בכמה אופנים שנפסלו קדשים, קודם שבאו לידי היתר אכילה מעולם, נאמרו חילוקי דינים בדעת רבי שמעון:

– מנחות שנפסלו קודם שהותרו באכילה מעולם, כגון שהקדישו את התבואה בעודה מחוברת לקרקע, ואם כן בעודה חולין, לא היתה ראויה לקבל טומאת אוכלים, [שאין אוכל מקבל טומאה אלא אחר שנתלש], וכשקצרה כבר היתה הקדש האסור באכילה, וכשבא להקריבה, פיגל אותה, ונמצא שלא הותרה בהקרבה.

בזה, לדברי הכל, דעת רבי שמעון, שהמנחות אינן מקבלות טומאת אוכלים, כי לא היו ראויות לכך מעולם. ואין לומר, מאחר שקודם שקדשו קדושת הגוף היו ראויות להיפדות, ידונו כאילו נפדו, והותרו אז באכילה, [כפרה אדומה, שמקבלת טומאת אוכלים מחמת הסברא הזו, שעומדת לפדיון, כמבואר לעיל], כי אין מצוה לפדות מנחות, ולכן כל זמן שלא נפדו בפועל, אינן נידונות כפדויות, [ואינן כפרה אדומה, שמצוה לפדותה אם תימצא אחרת נאה ממנה, ולכן אף קודם שנפדית, היא נידונית כפדויה].

– זבחים שנפסלו על ידי מחשבת פיגול.

ללשון ראשון בגמרא, אם נתפגלו בשעת שחיטה, דעת רבי שמעון, שאינם מקבלים טומאת אוכלים, כי מעולם לא היו ראויים לכך, [קודם השחיטה היו אסורים באכילה, ואחר השחיטה כבר נאסרו מחמת הפיגול], אבל אם נשחטו בהכשר, מעתה, מאחר שמצוה לזרוק את הדם בהכשר, דעת רבי שמעון, שמיד הם נידונים כאילו כבר נזרק הדם בהכשר, והותרו, [כפרה אדומה שנידונית כפדויה מחמת שמצוה לפדותה], ועל ידי זה הם מקבלים טומאת אוכלים אף אם לבסוף נזרק הדם במחשבת פיגול ולמעשה לא הותר.

ורב אשי [בדף ק"ב] אמר, שאין להשוות פדיון פרה אדומה לזריקת דם הזבחים, כי לעניין פדיון שהוא בדיבור, ניתן לומר, שאף על פי שלא נפדית בפועל, מחמת שמצוה לפדותה היא נידונית כפדויה. אבל לעניין זריקת הדם שהיא מעשה, אין לומר כאילו נזרק בפועל מחמת שמצווה לזרקו, ולכן, זבחים שנתפגלו אינם מקבלים טומאת אוכלים, אף כשהיה הפיגול אחר השחיטה.

– זבחים שנפסלו על ידי שנעשו נותר.

ללשון ראשון בגמרא, רק אם נעשו נותר כשלא היתה שהות ביום לזרוק דמם אחר השחיטה, דעת רבי שמעון, שאינם מקבלים טומאת אוכלים, אבל אם נזרק דמם, או אפילו לא נזרק הדם, אלא היה שהות ביום לעשות זאת בהכשר, מאחר שמצווה לזרוק את הדם בהכשר, הרי הם נידונים כאילו נזרק הדם בהכשר, והותרו בכך באכילה, ומעתה אף אחר שנעשו נותר, מקבלים טומאת אוכלים, [כפרה אדומה, שנידונית כפדויה מחמת שמצוה לפדותה].

ורב אשי [בדף ק"ב] אמר, שאין להשוות פרה אדומה לזבחים, כי לעניין פדיון, שהוא בדיבור, ניתן לומר, שאף על פי שלא נפדית בפועל, מחמת שמצוה לפדותה, היא נידונית כפדויה, אבל לעניין זריקת הדם, שהיא מעשה, אין לומר כאילו נזרק בפועל, מחמת שמצווה לזרוק, ולכן רק אם נזרק הדם בפועל, והותרו הזבחים באכילה, הם מקבלים טומאת אוכלים גם אחר שנעשו נותר, אבל אם בפועל לא נזרק הדם בהכשר קודם שנעשו נותר, אין הזבחים מקבלים טומאת אוכלים.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[פתרון לבעלי חשבונות מוגבלים](#)